

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ผลการฝึกทักษะการสนองตอบด้วยความเห็นใจทางวาจาด้วยวิธีการใช้ตัวแบบต่างกัน

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของการสนองตอบด้วยความเห็นใจทางวาจาระหว่างผู้เข้ารับการฝึก ๓ กลุ่ม คือผู้ที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ และผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้ฟังตัวแบบ ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการฝึกทั้งสามกลุ่มมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($F_2, 66 = 7.97$) ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๑ ที่ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่แตกต่างกันจะสนองตอบต่อผู้มาขอปรึกษาด้วยความเห็นใจในระดับที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตารางที่ ๒ และการเปรียบเทียบกราฟในแผนภูมิที่ ๒ ก็จะเห็นได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยของ การสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 32.31$) สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบ ของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ ($\bar{X} = 23.18$) และผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้ฟังตัวแบบ ($\bar{X} = 22.72$) และผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ มี การสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้ฟังตัวแบบเล็กน้อย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

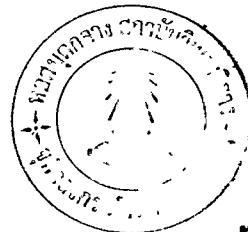
ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของเพอร์รี (Perry, 1975)^๙ ที่พบว่า การให้กลุ่มตัวอย่างฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำและกลุ่มที่ไม่ได้ฟังตัวแบบ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสนับสนุนผลการวิจัยของเพน ไวส์ และแคปป์ (Payne, Weiss, and Kapp, 1972)^{๑๐} และผลจากการวิจัยของคัลตัน และชันด์เบลต์ (Dalton and Sundblad, 1976)^{๑๑} ที่พบว่า การให้กลุ่มตัวอย่างฟัง หรืออธิบายแบบทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่าการไม่ให้ฟัง หรืออธิบายแบบ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจของผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง ระดับต่ำ และไม่ได้ฟังตัวแบบ ในช่วงที่ ๒ ของการฝึก ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจสูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำและผู้ที่ไม่ได้ฟังตัวแบบ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจของผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง ระดับต่ำ และไม่ได้ฟังตัวแบบ ในช่วงที่ ๓ ของการฝึก พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำและไม่ได้ฟังตัวแบบ

Martha A. Perry, "Modeling and Instruction in Training for Counselor Empathy," Journal of Counseling Psychology: 173-179.

Paul A. Payne; Stephan D. Weiss; and Richard A. Kapp, "Didactic, Experiential, and Modeling Factors in the Learning of Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 425-429.

Raymond F. Dalton and Lloyd M. Sundblad, "Using Principles of Social Learning in Training for Communication of Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 454-457.

ความเห็นใจในระดับสูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ฟังตัวแบบ ผลการวิจัยนี้แสดงว่า การให้ผู้เข้ารับการฝึกฟังตัวแบบของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงกว่าการให้ฟังตัวแบบของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ หรือการไม่ให้ฟังตัวแบบ ซึ่ง เป็นการยืนยันผลการวิจัยของเพอร์รี่ (Perry, 1975)^๙ ดังกล่าว

การที่ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ และผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้ฟังตัวแบบนั้นน่าจะเป็น เพราะผู้เข้ารับการฝึกเกิดการเรียนรู้ว่าตัวแบบที่แสดงความเห็นใจในระดับสูง เป็นตัวแบบที่ดี ผู้เข้ารับการฝึกจึงเกิดการเลียนแบบซึ่ง แครกเก็ต และคณะ^{๑๐} ได้กล่าวไว้ว่า ตัวแบบที่จะช่วยให้เกิดการเลียนแบบได้จะต้องเป็นตัวแบบที่ดี เป็นที่ยกย่อง หรือเป็นผู้ชำนาญ ซึ่งจะทำให้เกิดการเลียนแบบมากกว่าตัวแบบที่ไม่มีคุณสมบัติ ดังกล่าว^{๑๑}

๖. ผลของการฝึกทักษะการสอนของตอบด้วยความเห็นใจทางวาระด้วยวิธีการสอน-ไม่สอน

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจทางวาระระหว่างผู้เข้ารับการฝึกที่ได้รับการสอน และไม่ได้รับการสอน ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้รับการสอนเรื่องความเห็นใจมีการสอนของตอบด้วยความเห็นใจแตกต่างจากผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($F_1, 66 = 20.59$) ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ ๒ ที่ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเรื่องความเห็นใจจะมีการสอนของตอบด้วยความเห็นใจแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการสอน

^๙ Martha A. Perry, "Modeling and Instructions in Training for Counselor Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 173-179.

^{๑๐} W. Edward Craighead, Alan E. Kozdin, and Michael J. Mahoney, Behavior Modification, p. 107.

จากค่าเฉลี่ยในตารางที่ ๓ และการเปรียบเทียบโดยกราฟในแผนภูมิที่ ๓ แสดงว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้รับการสอนเรื่องความเห็นใจมีค่าเฉลี่ยของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้รับการสอน ($\bar{X} = 31.08$, $\bar{X} = 20.96$ ตามลำดับ) ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสโตน และ凡ซ์ (Stone and Vance, 1976)^๙ และงานวิจัยของอูลมานน์ ลี และสโตน (Uhlemann, Lea and Stone, 1976)^{๑๐} ที่พบว่า การสอนเรื่องความเห็นใจช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกมีการสอนตอบด้วยความเห็นใจได้มากกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้รับการสอน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของเพอร์รี (Perry, 1975)^{๑๑} ชันด์เบลค และอัลเบิร์ท (Dalton, Sundblad, and Hylbert, 1973)^{๑๒} รายงานผลที่ชัดແย้งกับผลการวิจัยครั้งนี้ โดยพบว่าการสอนเรื่องความเห็นใจให้แก่กลุ่มตัวอย่างไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการไม่ได้สอน ความชัดແย้งอาจเนื่องมาจากวิธีการสอนที่แตกต่างกัน งานวิจัยของเพอร์รีใช้วิธีการสอนโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกฟังคำบรรยายเรื่องความเห็นใจจากแบบทึกเสียง ส่วนงานวิจัยของคอลตัน ชันด์เบลคและอัลเบิร์ทสอนด้วยการให้อ่านจากเอกสาร ทึ้งสองวิธีนี้ไม่มีการตรวจสอบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจเรื่องที่ฟัง หรืออ่านเพียงใด แต่วิธีการสอนในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอ่านเอกสารคำบรรยายเรื่อง

^๙Gerald L. Stone, and Adrian Vance, "Instructions, Modeling, and Rehearsal: Implications for Training," Journal of Counseling Psychology, : 272-279.

^{๑๐}Max R. Uhlemann, Gary W. Lea, and Gerald L. Stone, "Effect of Instructions and Modeling on Trainees Low in Interpersonal-Communication Skills," Journal of Counseling Psychology, : 509-513.

^{๑๑}Martha A. Perry, "Modeling and Instructions in Training for Counselor Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 173-179.

^{๑๒}Dalton, Sundblad and Hylbert, "An Application of Principles of Social Learning to Training in Communication of Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 378-383.

ความเห็นใจ แล้วสรุปใจความ อธิบายตัวอย่างง่ายประกอบอีกทั้งมีการตรวจสอบความเข้าใจด้วยการให้ทำแบบฝึกหัดร่วมกัน จึงอาจจะเป็นไปได้ว่า วิธีการสอนเข่นนี้ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีความเข้าใจในเรื่องการสื่อสารด้วยความเห็นใจได้ดีกว่าการให้อ่าน หรือพังแต่เพียงอย่างเดียว เป็นผลให้ผู้เข้ารับการสอนมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้รับการสอน

๓. บัญชีสัมพันธ์ระหว่างช่วงของการฝึก และประเภทของตัวแบบ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เมื่อศึกษาบัญชีสัมพันธ์ระหว่างช่วงของการฝึก และประเภทของตัวแบบ ปรากฏว่า ช่วงของการฝึก และประเภทของตัวแบบมีบัญชีสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($F_4, 132 = 4.98$) และจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในตารางที่ ๒ และการเปรียบเทียบด้วยกราฟในแผนภูมิที่ ๒ แสดงว่าผู้เข้ารับการทดลองที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงขึ้น ในช่วงที่ ๒ และ ๓ ($\bar{X} = 28.38, 33.63, 34.92$ ตามลำดับ) ส่วนผู้รับการทดลองที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจสูงขึ้น เพียงเล็กน้อยในช่วงที่ ๒ ($\bar{X} = 24.42$) และต่ำลงในช่วงที่ ๑ ($\bar{X} = 23.25$) แต่ยังคงสูงกว่าการสนองตอบในช่วงที่ ๔ ($\bar{X} = 21.88$) ส่วนผู้เข้ารับการฝึกที่ไม่ได้ฟังตัวแบบมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และเมื่อผู้วิจัยทำการทดสอบต่อไปด้วยการทดสอบผลการทดลองหลักอย่างง่ายของบัญชีสัมพันธ์ระหว่างช่วงของการฝึก และประเภทของตัวแบบ ที่พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๑ ช่วงที่ ๒ และช่วงที่ ๓ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ($F_2, 99 = 17.33$) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามวิธีของตู基 (Tukey) ปรากฏว่า การสนองตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๑, ๒ และ ๓ สูงขึ้นตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ ๓ ที่ว่า จำนวนตัวแบบที่มากขึ้นจะทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงแสดงความเห็นใจมากขึ้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ เพอร์รี (Perry, 1975)^๙ ที่พบว่า การให้กลุ่มตัวอย่างฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงเป็นจำนวนมากขึ้น จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการสอนตอบด้วยความเห็นใจมากขึ้น การที่ผลการวิจัยออกมา เช่นนี้อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะ เลียนแบบจากตัวแบบที่ดี และการ เลียนแบบจะมากขึ้นถ้าสังเกตจากหลาย ๆ ตัวแบบมากกว่า สังเกตจากตัวแบบเดียว^{๑๐} ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงเป็นจำนวนมากขึ้นมีการสอนตอบด้วยความเห็นใจมากขึ้น

สำหรับผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำนั้น แม้ว่า เมื่อพิจารณาจากค่า เฉลี่ยของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในตารางที่ ๒ และการ เปรียบเทียบ กับตัวแบบในแผนภูมิที่ ๒ แล้วก็ยังปรากฏว่า ผู้เข้ารับการฝึกมีการสอนตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๒ สูงกว่าช่วงที่ ๑ เพียงเล็กน้อย และกำลงในช่วงที่ ๓ แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๑, ๒ และ ๓ ไม่ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำ เป็นจำนวนมากขึ้น จะมีการสอนตอบด้วยความเห็นใจน้อยลง ผลการวิจัยนี้จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ ๔ ที่ว่า จำนวนตัวแบบที่มากขึ้นจะทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำแสดงความเห็นใจน้อยลง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงไม่อาจสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้อง หรือซัดแย้งกับผลการวิจัยของเพอร์รี (Perry, 1975)^{๑๑} ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสอนตอบด้วยความ

^๙Martha A. Perry, "Modeling and Instructions in Training for Counselor Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 173-179.

^{๑๐}W. Edward Craighead; Alan E. Kozdin; and Michael J. Mahoney, Behavior Modification, p. 107.

^{๑๑}Martha A. Perry, "Modeling and Instructions in Training for Counselor Empathy," Journal of Counseling Psychology, : 173-179.

เห็นใจในระดับต่ำ เป็นจำนวนมากขึ้น จะมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจน้อยลง เนื่องจากเมื่อพิจารณา จากราฟในแผนภูมิที่ ๒ แม้ว่าเส้นกราฟจะสูงขึ้นเล็กน้อยในช่วงที่ ๒ ซึ่งแสดงว่าค่าเฉลี่ยของการ สุนองตอบของผู้เข้ารับการฝึกสูงขึ้นกว่าในช่วงที่ ๑ แต่เมื่อถึงช่วงของการฝึกช่วงที่ ๓ เส้นกราฟได้ ต่ำลง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกได้พัฒนาแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจใน ระดับต่ำ เป็นจำนวนมากขึ้นอีก ผู้เข้ารับการฝึกอาจจะมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจน้อยลง

๔. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเททของตัวแบบและการสอน-ไม่สอน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน เมื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเททของตัวแบบ และการสอน-ไม่สอน ปรากฏว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเททของตัวแบบและการสอน-ไม่สอน ไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ ($F_{2,66} = 0.0807$) แสดงว่า แม้ว่าการใช้ตัวแบบประเททต่าง ๆ จะมีอิทธิพลต่อ ผลของการสนองตอบด้วยความเห็นใจของผู้เข้ารับการฝึก โดยที่กลุ่มซึ่งได้พัฒนาแบบของการ สนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่ได้พัฒ ตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับต่ำและกลุ่มที่ไม่ได้พัฒนาแบบ แต่การสอนก็มายัง ยิทธิพลควบกับการใช้ตัวแบบประเททต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน (ดูแผนภูมิที่ ๔) หรือกล่าวอีก นัยหนึ่งการสอนมีอิทธิพลควบกับตัวแบบประเททต่าง ๆ อย่างใกล้เคียงกัน

โดยส่วนรวมพอจะสรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกที่ได้รับประโยชน์จากการฝึกด้วยวิธี การสอน และการใช้ตัวแบบมากที่สุดได้แก่กลุ่มที่ ๑ ซึ่งได้รับการสอนเรื่องความเห็นใจ และให้พัฒ ตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง จะเห็นได้ว่า กลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยของการสนองตอบ ด้วยความเห็นใจสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงที่ ๒ หลังจากได้พัฒนาแบบ และเมื่อได้พัฒนาแบบเพิ่มขึ้นใน ช่วงที่ ๓ ผู้รับการฝึกมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูงขึ้นอีก แต่ระดับของการสนองตอบ ในช่วงนี้ไม่ต่างจากช่วงที่ ๒ มากเท่าที่ช่วงที่ ๒ ต่างจากช่วงที่ ๑ กลุ่มที่ ๔ ซึ่งได้พัฒนาแบบของ การสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง เช่นกัน มีการสนองตอบด้วยความเห็นใจสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงที่ ๒ และสูงขึ้นอีกในช่วงที่ ๓ แต่ช่วงที่ ๓ ไม่ต่างจากช่วงที่ ๒ มากนัก เช่นเดียวกับกลุ่มที่ ๑ การที่ค่าเฉลี่ยของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๓ ของทั้งสองกลุ่มไม่ต่างจากช่วงที่ ๒ มากเท่าที่การสนองตอบในช่วงที่ ๒ ต่างจากช่วงที่ ๑ น่าจะเนื่องมาจากการสนองตอบด้วยความเห็นใจ ในระดับสูงของผู้ที่ไม่ใช่ผู้เขียนรายงานด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้น โดยทั่ว ๆ ไปจะเป็นระดับ ๓ ตามมาตรฐานความเห็นใจของคราร์ตฟ์ สำหรับการสนองตอบในระดับที่ ๔-๕ นั้น เป็นการ

สนองตอบที่ยากมาก ไม่ค่อยได้ยินบ่อยนักในการสอนตามปกติ ดังนั้นค่าเฉลี่ยของการสอนของตอบด้วยความเห็นใจในช่วงที่ ๓ จึงไม่เพิ่มขึ้นจากช่วงที่ ๒ มากนัก

ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการสอนและการใช้ตัวแบบ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการฝึกสกัดการแสดงตอบด้วยความเห็นใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย